

Nr 15

Trafikutskottets betänkande i anledning av motioner angående Ventrafiken, m. m.**Motionerna**

I motionen 1973:472 av herr Bengtsson i Landskrona m. fl. (s, c) föreslås att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer att åtgärder snarast vidtages för att tillförsäkra kommun tillfredsställande ekonomiskt stöd för trafik av den art som redovisats i motionen.

I motionen 1973:1367 av herr Löfgren (fp) och fröken Bergström (fp) hemställs att riksdagen beslutar att hos Kungl. Maj:t anhålla om förhandlingar mellan staten och Landskrona kommun i syfte att åstadkomma en uppgörelse om en skälig fördelning mellan staten och kommunen av de kostnader som krävs för en tillfredsställande båttrafik mellan Landskrona och ön Ven.

Remissyttrandena

Över motionerna har yttranden inhämtats från statens vägverk, länsstyrelsen i Malmöhus län och kommunfullmäktige i Landskrona kommun. Se bilaga till detta betänkande.

Utskottet

Länsstyrelsen i Malmöhus län och Landskrona kommunfullmäktige har i sina yttranden över motionerna tillstyrkt största möjliga statsbidrag för båttrafiken mellan Landskrona och Ven. Länsstyrelsen har därvid erinrat om kommunikationsbehovet för den på Ven bosatta befolkningen och för turistnäringen samt framhållit att Ven utgör ett fritids- och kulturområde av riksintresse. Dessa förhållanden tillsammans med statsmakternas regionalpolitiska ambitioner om utökad service i glesbygdssområden bör enligt länsstyrelsens mening medföra att staten beviljar bidrag till Ventrafiken. I ett tidigare yttrande i bidragsfrågan till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet har länsstyrelsen vidare framhållit att det enligt dess mening inte kan anses rimligt att Landskrona kommun ensam skall svara för kostnaderna för underskottet i trafiken. På grund härav och med hänsyn till båttrafikens utomordentliga betydelse såväl för den bofasta befolkningen på ön som för en större allmänhet tillstyrkte länsstyrelsen den då aktuella framställningen om bidrag.

Enligt vägverkets uppfattning är trafikleden i fråga enligt gällande bestämmelser inte att jämföra med sådan vägförbindelse vilken kan

förklaras allmän eller till vilken statsbidrag kan medges från anslaget till bidrag till enskild väghållning. Därför erfordras nämligen typ färjförbindelse. Trafikleden synes enligt verkets uppfattning närmast vara jämförbar med någon form av "omnibuslinje" för transport av passagerare. I vad mån statsbidrag kan utgå från anslagen till drift av icke lönsamma busslinjer eller understöd åt skärgårdsrederier m. m. undandrar sig enligt yttrandet vägverkets bedömande.

Av handlingarna i ärendet framgår också att Kungl. Maj:t tidigare avslagit framställningar om statsbidrag till trafiken mellan Landskrona hamn och ön Ven under hänvisning till att denna trafik utgör lokal kollektiv trafik samt att den lokala trafikförsörjningen primärt är en kommunal angelägenhet.

Utskottet vill till en början erinra om att frågan om att tillgodose trafikbehovet i glesbygder och skärgårds- eller ömråden behandlades i samband med 1963 års riksdagsbeslut om riktlinjerna för den statliga trafikpolitiken. I propositionen 1963:191 förutsattes sålunda särskilda insatser från samhällets sida såvida nämnda områden ej på annat sätt kunde erhålla en tillfredsställande transportförsörjning. Med hänsyn till de skiftande befolknings- och näringsförhållandena i olika delar av landet ansågs det enligt propositionen vara ogörligt att på förhand fastställa vilken underskottstrafik som vore nödvändig från allmän synpunkt. En prövning från fall till fall borde i stället äga rum i samband med att frågan om stöd från det allmänna bleve aktuell.

Vidare vill utskottet erinra om den placering i vad gäller tillgodoscende av behovet av väg- och färjtrafikförbindelser som författningsenligt åligger vederbörande vägmyndigheter. I anslutning härtill må också nämnas att å anslaget till enskilt vägunderhåll särskilda medel finns disponibla för bidrag till båt- och färjförbindelser liknande dem motionärerna syftar på.

Det är enligt utskottets uppfattning angeläget att den principiellt viktiga frågan om upprätthållande av trafikförbindelserna mellan öar eller ömråden och fastlandet samt kostnadstäckningen härför får en snar och tillfredsställande lösning. Genom de speciella trafikförhållanden som råder i skärgårdarna då ju båttrafiken exempelvis faller utanför systemet med bidrag till viss busstrafik – kommer skärgårdskommunerna i bidragshänseende i ett sämre läge än övriga kommuner. Då utskottet inte kan finna det godtagbart att så sker bör det kunna övervägas att införa stöd till båttrafiken enligt principer liknande dem som enligt statsmakternas beslut (prop. 1973:53, TU 1973:13, rskr 1973:203) kommer att gälla för busstrafiken. Frågan om hur lokaltrafiken bör avgränsas från den regionala trafiken skall f. ö. enligt nämnda beslut ytterligare övervägas. Med hänsyn bl. a. till den storlek som vissa kommuner får kan det nämligen ifrågasättas om det är rimligt att beteckna all trafik inom en kommun som lokal.

Det synes mot bakgrund av det anförda lämpligt att här berörda frågor prövas i samband med det omfattande utredningsarbete som f. n. pågår

på det trafikpolitiska området. Utskottet förutsätter också att så sker.

Vidare utgår utskottet från att frågor om ö- och skärgårdsförbindelsernas ordnande i åtskilliga fall kommer att aktualiseras redan under det arbete med den regionala trafikplaneringen som uppdragits åt länsstyrelserna att verkställa samt att som följd härav – och i avvaktan på mera generella lösningar – en prövning av eventuella bidragsfrågor kommer till stånd. På de av länsstyrelsen i Malmöhus län anförda särskilda skälen synes därvid en förnyad prövning av frågan om statsbidrag i någon form till kostnaderna för upprätthållande av trafiken mellan Landskrona hamn och ön Ven lämpligen böra ske.

Vad utskottet i nu berörda frågor anfört bör av riksdagen ges Kungl. Maj:t till känna.

Utskottet hemställer

att riksdagen i anledning av motionerna 1973:472 och 1973:1367 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört rörande de i motionerna upptagna frågorna om statsbidrag till viss trafik mellan öar och fastlandet, m. m.

Stockholm den 16 oktober 1973

På trafikutskottets vägnar

SVEN MELLQVIST

Närvarande: herrar Mellqvist (s), Dahlgren (c), Hjorth (s), Lothigius (m), Hugosson (s), Persson i Heden (c), Rosqvist (s), Sellgren (fp), Håkansson (c), Östrand (s), Karlsson i Malung (s), fröken Hörlén (fp), herrar Sundgren (s), Komstedt (m) och fru Ryding (vpk).

Yttranden över motionerna 1973:472 och 1973:1367**Statens vägverk (1973-04 24)**

Befolkningsmängden på ön Ven uppgår till ca 350 personer. Därtill kommer 135 st sommarstugor, vilka ökar befolkningen sommartid med ca 500 personer. År 1910 utgjorde befolkningsmängden 1 200 personer, vilket belyser nedgangen av de permanent boende på ön.

Huvudnäringen för befolkningen avser jordbruk. På ön finns fyra bussar av typ Volkswagen, fyra lastbilar, en brandbil samt fjorton personbilar (år 1971).

Huvudvägen på ön från färjläget vid Bäckviken till Kyrkbacken med en längd av 4,1 km utgör allmän väg. Till enskilda vägen som går från allmänna vägen till Stadegården utgår årligt underhållsbidrag från anslaget till enskild väghållning. Övriga på ön befintliga vägar är enskilda utan statsbidrag och med varierande standard. (Se bifogad karta).

Ön Ven införlivades med Landskrona stad vid årsskiftet 1958/59. Landskrona Hamn har sedan 1900-talets början svarat för öns trafikförsörjning, som ursprungligen i huvudsak avsåg fraktgoods. Genom ökad turisttrafik m. m. har den väsentligaste ökningen avsett passagerartrafiken. Båtmaterialiet har även anpassats därefter.

Sammanställning över gods-, passagerar- och fartygstrafiken under åren 1962 -1972, upprättad av hamnförvaltningen i Landskrona, biläges.

Enligt vägverkets uppfattning är trafikleden ifråga enligt gällande bestämmelser inte att jämföra med sådan vägförbindelse, vilken kan förklaras allmän eller till vilken statsbidrag kan medges från anslaget till bidrag till enskild väghållning. Därför erfordras typ färjförbindelse.

Kommunens inriktning synes vara att söka undvika främmande biltrafik på ön och av detta skäl anpassas båtmaterialiet för överfart med passagerare. Trafikleden synes därför närmast vara jämförbar med någon form av "omnibuslinje" för transport av passagerare. I vad mån statsbidrag kan utgå från anslagen till drift av icke lönsamma busslinjer eller understöd åt skärgårdsrederier m. m. undandrar sig vägverkets bedömande.

Med hänvisning till det anförda anser sig vägverket inte kunna tillstyrka att förbindelsen Landskrona Ven jämförs med färjförbindelse och som sådan görs bidragsberättigad från anslagsmedel för vägändamål.

Sammanställning över gods-, passagerar- och fartygstrafiken (Bäckvikens hamn)

Ventrafiken och slag	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972
Betor, betmassa, mellass	1 884	1 789	2 257	1 879	1 636	2 394	2 337	1 729	2 012	2 055	1 858
Spannmål, fröer, raps	815	804	755	640	1 054	1 301	1 589	1 723	1 887	1 760	1 837
Gödning	195	422	341	379	388	492	589	554	433	287	591
Sand, grus	298	622	494	740	978	945	871	624	665	2 209	527
Kol, koks, briketter	330	319	116	70	53
Övrigt gods	1 930	1 976	2 549	2 780	2 491	2 240	3 583	4 370	3 498	3 141	3 740
Total varutrafik, ton	5 452	5 932	6 512	6 488	6 600	7 372	8 969	9 000	8 495	9 452	8 553
Varav med hamnens fartyg	2 415	2 608	2 467	2 746	2 453	2 218	3 537	4 330	3 454	3 141	3 040
Personbilar, st	54	81	138	171	195	338	479	314	334	293	360
Lastbilar, st			46	25	31	25		160	164	147	179
Vagnar, st							257	353	140	98	82
<i>Ank. o. avg. fartyg</i>											
Antal	3 356	3 664	3 635	3 496	3 638	3 638	3 869	3 800	3 912	3 886	3 924
Nettoton	82 450	107 422	107 368	104 358	109 362	121 710	126 568	124 640	129 260	132 374	131 004
Varav hamnens fartyg											
Antal	3 258	3 564	3 534	3 394	3 522	3 476	3 730	3 714	3 796	3 754	3 760
Nettoton	79 130	103 368	102 708	99 876	103 734	113 420	127 480	119 820	123 008	126 172	123 328
<i>Passagerare</i>											
(endast med hamnens fartyg)	105 553	113 718	112 797	108 290	108 477	131 125	123 760	124 101	127 261	130 596	146 235

Antm. Godstrafiken avser Bäckvikens hamn. Godstrafiken över Kyrkbackens hamn har varit och är obetydlig.

Länsstyrelsen i Malmöhus län (1973-04-26)

Som framgår av bilagda handlingar¹ har Kungl. Maj:t tidigare avslagit framställningar om statsbidrag till Ventrafiken med hänvisning till att den lokala trafikförsörjningen primärt är en kommunal angelägenhet. Enligt länsstyrelsens mening föreligger emellertid speciella skäl för statsbidrag till denna trafik.

Ven har f. n. ca 350 invånare, varav ungefär hälften är pensionärer. Vid sekelskiftet hade Ven ca 1 000 invånare, 1950 hade folkmängden sjunkit till 725 och under de senaste 20 åren har invånarantalet halverats.

Service för den kvarboende befolkningen på Ven består av en livsmedelsbutik i färjeläget Bäckviken med filialbutik i Tuna by samt post och bankkontor. Hälsovården sköts av en distriktssköterska. Elevunderlaget för öns låg- och mellanstadieskola utgörs av 10 barn. Dessutom går ca 10 elever från Ven i högstadieskolor i Landskrona. Ytterligare serviceinskränkningar kan aktualiseras med hänsyn till den pågående utvecklingen på ön. I länsprogram 70 framhåller därför länsstyrelsen att serviceproblemen på Ven bör beaktas av såväl kommunen, landstinget som staten.

Huvudnäringen på Ven är jordbruk. Ett fåtal personer är dessutom sysselsatta inom branscherna service, fiske och konstnärlig verksamhet.

Vad gäller service och arbetstillfällen utanför jordbruket är således invånarna på Ven helt beroende av Landskrona. Kommunikationerna med Landskrona är nödvändiga för att tillgodose Venbornas resbehov för olika ändamål. Trafiken upprätthålls med en drygt 30 år gammal ombyggd bogserbåt, m/s Ven, och en i dagarna insatt nybyggd passagerarbåt, m/s S:t Ibb. Vintertid går första båt från Ven kl. 07.00, vilket omöjliggör arbetspendling för många kollektivanställda. Sista båt från Landskrona går vardagar kl. 19.10 och söndagar kl. 20.30. I snitt upprätthålls fyra dagliga dubbelförbindelser mellan Landskrona och Ven. Denna trafik är emellertid mycket olönsam.

Landskrona kommuns förlust för Ventrafiken under 1972 var 308 000 kr. Kostnaderna uppgick till 626 000 kr och intäkterna till 318 000 kr, vilket ger en kostnadstäckning med drygt 50 %. Möjligheterna att upprätthålla trafiken med bilfärja faller bort eftersom samtliga planerande organ finner det ytterst olämpligt att utsätta Ven för en omfattande biltrafik.

För närvarande pågår arbete med att upprätta generalplan och byggnadsplan för Ven. I planerna förordas en måttlig utbyggnad av turistanläggningar på ön samt en viss förtätning av permanentbebyggelsen för att bibehålla och om möjligt öka Vens bosatta befolkning. Omfattande investeringar i vatten- och avloppsanläggningar planeras även. För att planerna skall kunna förverkligas krävs emellertid att kommunikationerna med fastlandet förbättras.

Ven utgör vidare ett fritids- och kulturområde av riksintresse, vilket framgår av den fysiska riksplaneringen.

Dessa förhållanden tillsammans med statsmakternas regionalpolitiska ambitioner om utökad service i glesbygdsområden som de kommer till uttryck i bl. a. riksplane-propositionen, bör enligt länsstyrelsens mening medföra att staten beviljar statsbidrag till Ventrafiken.

Länsstyrelsen tillstyrker därför de framlagda motionerna om största möjliga statsbidrag för båttrafiken mellan Landskrona och Ven.

¹ Här ej bilagda.

Kommunfullmäktige i Landskrona kommun har som yttrande överlämnat utdrag ur protokoll 1973-04-24 av följande lydelse:

Kommunfullmäktige beslöt att med vitsordande av de uppgifter som intagits i motionerna förorda högsta möjliga statsbidrag för ifrågavarande trafik.

Utdrag ur protokoll, fört vid sammanträde med kommunfullmäktige i Landskrona kommun 1973-04-24.

§ 88

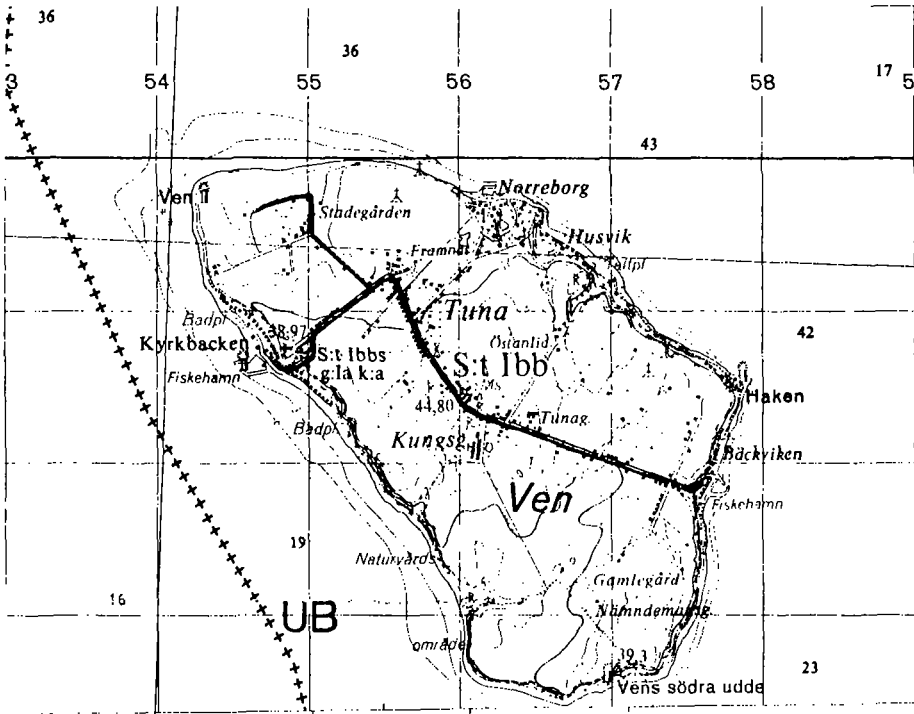
Kommunstyrelsens skrivelse angående yttrande över riksdagsmotioner om ekonomiskt stöd till Ventrafiken anmäldes (Bih 46).

Kommunfullmäktige beslöt

att med vitsordande av de uppgifter som intagits i motionerna förorda högsta möjliga statsbidrag för ifrågavarande trafik.

Vägar på Ven

Landskrona kommun
Malmöhus län

Skala 1:50 000

Allmän väg 1354 (röd markering) Bäckviken -Kyrkbacken.

Väglängd: 4 075 m. Bredd: 5,0 m.

Vägbana: Grus

Väghållare: Landskrona kommun.

Enskild väg (grön markering) M 347 U.

Väglängd: 1 120 m. Bredd: 3,0--5,0 m.

Vägbana: Grus.

Väghållare: Landskrona kommun, gatukontoret.

Bebyggelse utmed vägen: 4 jordbruk, 11 bostadslägenheter och 1 fritidsstuga.